

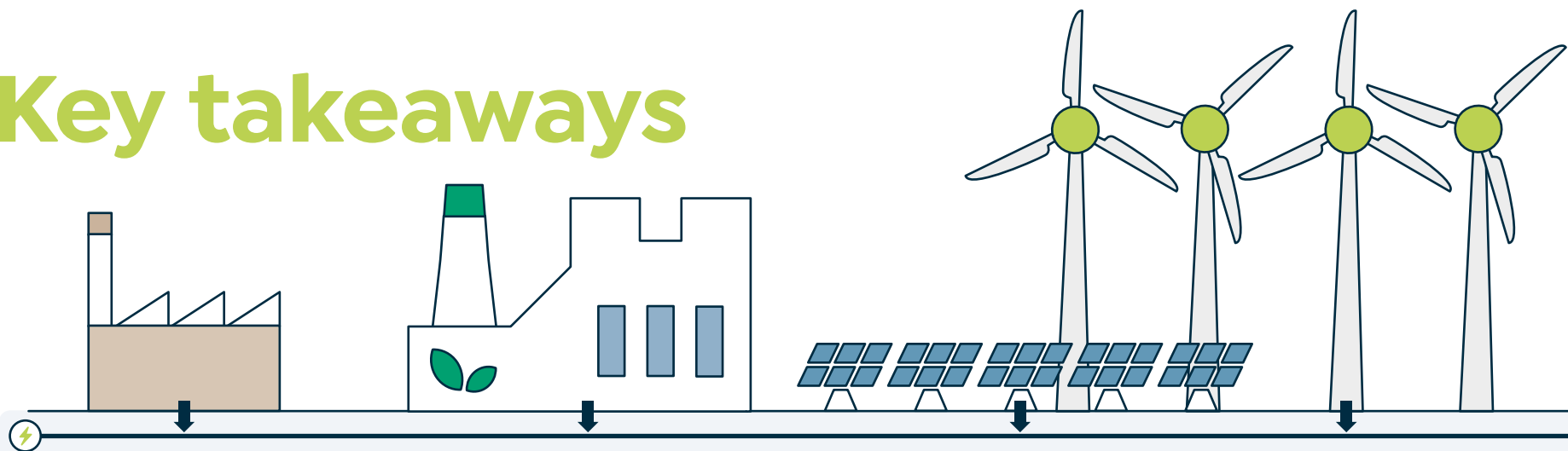

Position paper | Oktober 2024

Invoedingstarief

Key takeaways

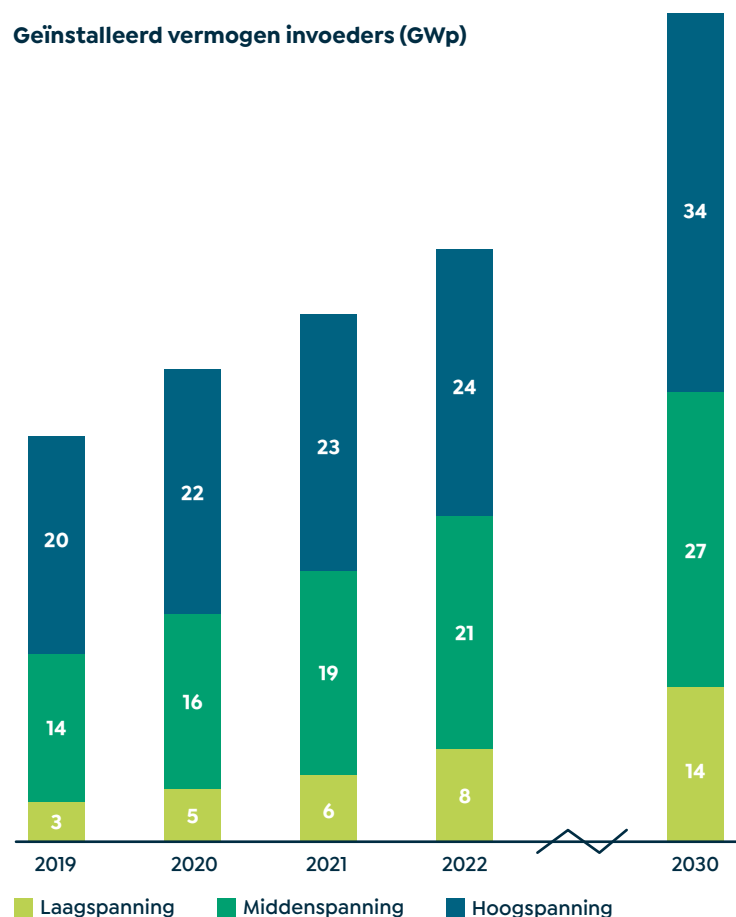
- Netbeheer Nederland ondersteunt het initiatief van de ACM richting de introductie van een invoedingstarief. De tarievenstructuur kan hiermee kostenreflectiever worden ingericht en stimuleert efficiënt netgebruik.
- Introductie van een invoedingstarief leidt ertoe dat het gelijke speelveld met name voor flexibiliteit wordt verbeterd voor afname, opslag en invoeding.
- Met de introductie van het invoedingstarief worden ook invoeders gestimuleerd om gebruik te maken van alternatieve transportrechten (ATR).
- Netbeheer Nederland streeft naar een zo simpel en transparant mogelijke tariefstructuur. Een invoedingstarief is het meest kostenreflectief en geeft sturende prikkels tot efficiënt netgebruik wanneer het tijdsafhankelijk is.

Wanneer dit met één tijdsafhankelijke structuur voor alle netbeheerders kan, dan heeft dat de voorkeur. Als blijkt dat de lokale netsituatie structureel afwijkt en leidt tot verkeerde netprijken dan wensen de netbeheerders de mogelijkheid te hebben om de structuur aan te passen naar de lokale situatie.

- Netbeheer Nederland streeft naar een Europese invoering van een invoedingstarief waarbij Europese regelgeving wordt gewijzigd naar een minimale vloerprijs om het gelijke speelveld op Europees niveau te verbeteren. Momenteel geldt er een Europees vastgesteld plafond van 0,50 EUR/MWh voor mogelijke invoedingstarieven in Nederland.
- Bij de introductie van een invoedingstarief moet goed worden gekeken naar: twee-richtingen-aansluitingen, de interactie met subsidies ter stimulering van duurzame elektriciteit, en het effect op de elektriciteitsprijs.

Aanleiding

Geïnstalleerd vermogen invoeders (GWp)

Bronnen: CBS, Monitoring Leveringszekerheid 2024, II3050

HS/MS/LS indeling is vereenvoudigde weergave van de realiteit: HS = transportklanten RNB/LNB, MS = distributienet RNB, LS = Kleinverbruik-klanten

De energietransitie is in volle gang. Met de toenemende vraag naar elektriciteit en het groeiende aanbod van duurzame opwek, ontstaat op veel plekken op het elektriciteitsnet congestie. Verzwaring en uitbreiding van het elektriciteitsnet is belangrijk om die congestie op te lossen, en is vrijwel overal nodig¹. Daarnaast zetten de netbeheerders in op het beter benutten van het elektriciteitsnet, door klanten te stimuleren vooral buiten de piekmomenten gebruik te maken van het net.

De huidige tariefstructuur voor grootverbruikers biedt hier nog weinig ruimte voor. Er wordt middels de transporttarieven beperkt geprikkeld om flexibel en netefficiënt gedrag te stimuleren. Ook kent de tariefstructuur momenteel geen transporttarief voor invoeding van elektriciteit². In het [Landelijk Actieprogramma Netcongestie \(LAN\)](#) wordt gewerkt aan een integrale herziening van de nettarievenstructuur.

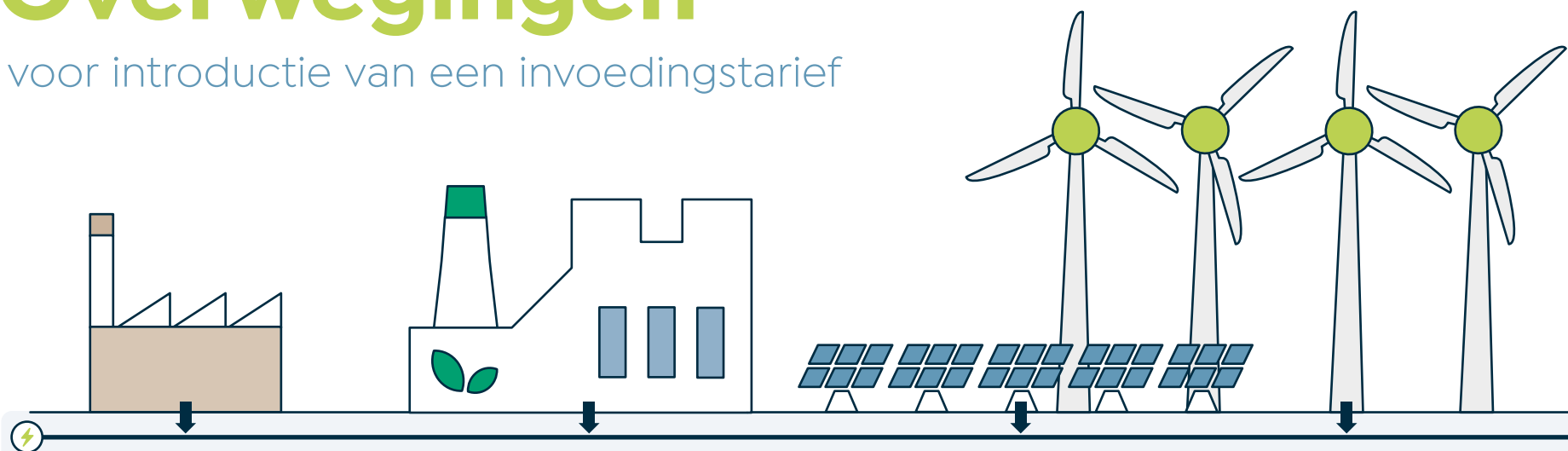
In dit kader onderzoekt de ACM momenteel een mogelijke herintroductie van een invoedingstarief voor grootverbruikers³. Tot 2004 kende Nederland een tarief voor invoeding⁴, dat destijds is afgeschaft vanwege het effect op het gelijke speelveld op de Europese elektriciteitsmarkt.

Netbeheer Nederland ondersteunt het initiatief van de ACM en volgt het proces met veel interesse. De introductie van een invoedingstarief past goed in onze opvatting dat een herijking nodig is van de manier waarop de stijgende kosten voor netbeheer worden (door)berekend (zie afbeelding hiernaast voor de groei van invoeders). Met een invoedingstarief genereren de netbeheerders geen extra inkomsten, het gaat om een herverdeling van kosten over de verschillende type aangesloten op het elektriciteitsnet.

1. Om aan de toenemende vraag naar transport van elektriciteit te kunnen voldoen investeren de netbeheerders gezamenlijk vanaf 2025 €8 miljard per jaar (dit is ruim 6 keer hoger is dan het investeringsniveau van tien jaar geleden: ~ €1,3 miljard per jaar). 2. Invoeders van elektriciteit kennen alleen een aansluittarief. 3. Om aan de toenemende vraag naar transport van elektriciteit te kunnen voldoen investeren de netbeheerders gezamenlijk vanaf 2025 €8 miljard per jaar (dit is ruim 6 keer hoger is dan het investeringsniveau van tien jaar geleden: ~ €1,3 miljard per jaar). 4. Invoeders van elektriciteit kennen alleen een aansluittarief.

Overwegingen

voor introductie van een invoedingstarief

1

Een steeds groter deel van de netkosten wordt gedreven door invoeding op het net, voornamelijk vanwege de groei van (decentrale) duurzame opwek.

Omdat deze duurzame opwek veelal gelijktijdig, maar met minder vollasturen, elektriciteit produceert, ontstaan er steeds hogere belastingpieken aan de invoedingskant. Transporttarieven moeten volgens EU-regelgeving kostenreflectief en non-discriminair zijn. Een vrijstelling van transporttarieven voor invoeding verhoudt zich niet langer met deze uitgangspunten.

2

Bovendien leiden kostenreflectieve tarieven ook tot een stimulans voor efficiënt netgebruik.

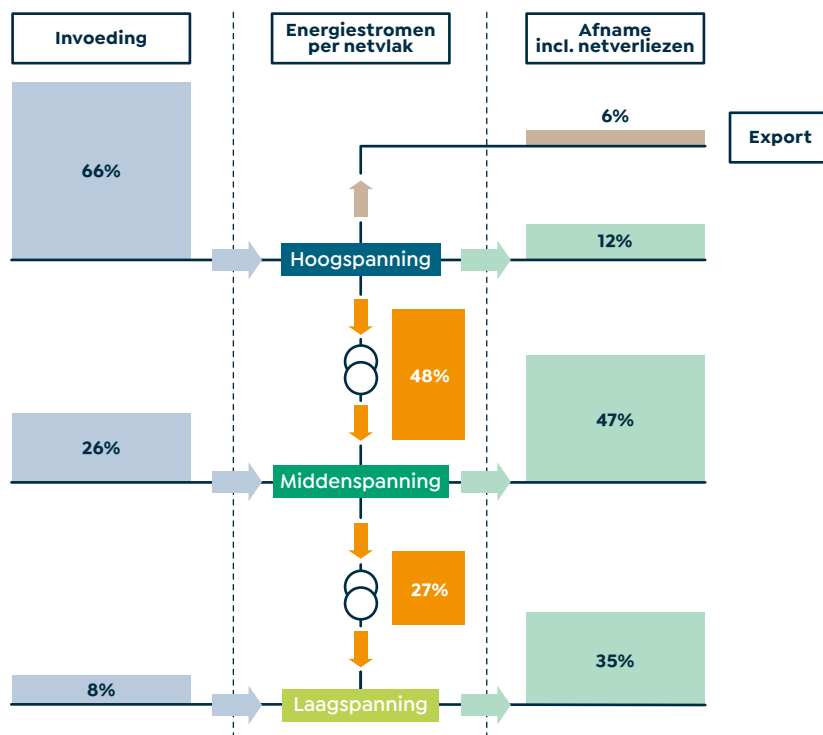
De introductie van een invoedingstarief geeft de mogelijkheid om via tijdsafhankelijke prikkels ook invoeders te stimuleren tot vermindering van de totale netkosten. Om de impact op netefficiëntie ook kwantitatief te onderbouwen wenst Netbeheer Nederland verder onderzoek en uitdieping op dit punt.

3

Met de introductie van het invoedingsstarief worden ook invoeders gestimuleerd om gebruik te maken van alternatieve transportrechten (ATR).

Middels alternatieve transportrechten kunnen ook invoeders hun aansluiting optimaliseren. Een voorbeeld is de introductie van een ATR bij een windpark, waarbij de netbeheerder het park indien nodig kan beperken, wanneer sterke wind en daarmee een hoge belastingpiek voorspeld wordt. Tegelijkertijd betaalt het park een lager invoedingstarief op de aansluiting. Dit heeft een positief effect voor klanten in de vorm van lagere nettatarieven, alsook voor de netbeheerder aangezien het net efficiënter wordt gebruikt.

Export-gegevens en energiestromen per netvlak in 2023

Bronnen: CBS, Monitoring Leveringszekerheid 2024, II3050, interne data Netbeheerders
 HS/MS/LS indeling is vereenvoudigde weergave van de realiteit: HS = transportklanten
 RNB/LNB, MS = distributienet RNB, LS = Kleinverbruik-klanten Energiestromen betreffen het jaar 2023
 De energiestromen betreffen netto jaarlijkse afname/invoeding, de dagelijkse energiestromen zijn sterk seizoens- en weersafhankelijk.

4

Naar verwachting neemt de export van elektriciteit vanuit Nederland naar buurlanden toe.

Op dit moment is de import en export van elektriciteit in Nederland (op jaarbasis) min of meer in evenwicht, maar in 2030 exporteert Nederland jaarlijks naar verwachting circa netto 20-35 TWh op een totaal nationaal elektriciteitsverbruik van circa 130 TWh⁵. Dit zal vooral het resultaat zijn van de enorme groei van wind op zee. Bij de introductie van een invoedings-tarief hoeven niet alleen de Nederlandse afnemers van elektriciteit de volledige kosten van de benodigde uitbreiding en verzwaring van het net te dragen, terwijl het net ook structureel wordt gebruikt voor export (zie afbeelding hiernaast).

5

Om het Nederlandse elektriciteitsnet in balans te houden en de betrouwbaarheid ervan te waarborgen is flexibiliteit nodig.

Traditioneel gezien werd deze benodigde flexibiliteit geleverd door partijen aan de invoedingskant. Dat is als gevolg van de energietransitie steeds minder het geval. Invoeding van elektriciteit wordt steeds minder flexibel in het reageren op signalen (wind en zon leveren wanneer dit kan) terwijl de afname van elektriciteit steeds stuurbaarder wordt. Daarnaast speelt ook opslag een steeds belangrijkere rol in het leveren van flexibiliteit. Om tot een maatschappelijk optimale inzet van flexibel vermogen te komen is het noodzakelijk om al het flexibel vermogen – afnemers, opslag en invoeders – op een gelijk speelveld te laten opereren. Wat betreft transporttarieven is het gelijke speelveld er nu niet omdat alleen afnemers en opslag een transporttarief betalen.

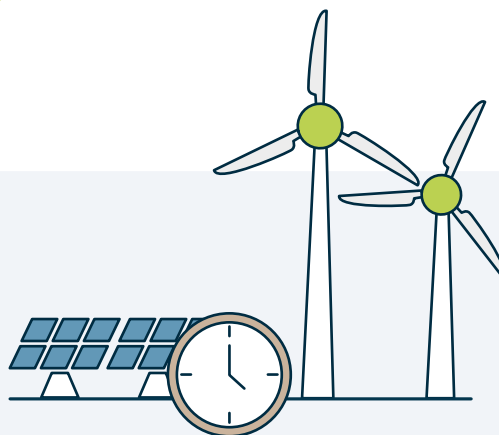
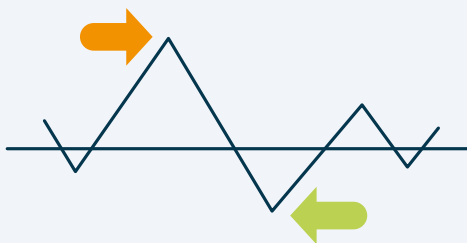
5. <https://www.pbl.nl/sites/default/files/downloads/pbl-2022-klimaat-en-energieverkenning-4838.pdf>

Vormgeving

van een invoedingstarief

Tijdsafhankelijkheid

Netbeheer Nederland ziet tijdsafhankelijkheid als een belangrijk onderdeel van een invoedingstarief. De elektriciteitsnetten worden ontworpen om de hoogste pieken in het jaar te kunnen opvangen. Zonder tijdsafhankelijkheid is er slechts een zeer beperkte stimulans om deze pieken te reduceren. Netbeheer Nederland ziet het invoedingstarief als een middel om invoeders te prikkelen zoveel mogelijk gebruik te maken van de dal-momenten in het systeem. Deze dal-momenten zijn sterk tijdsafhankelijk en een tijdsafhankelijk invoedingstarief is daarom noodzakelijk om de juiste prikkels te geven.

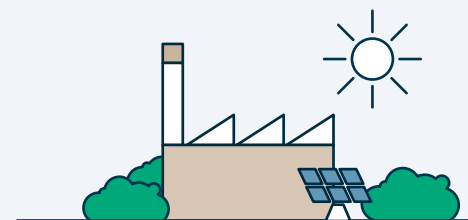

Tijdsafhankelijkheid kan verschillen per locatie

Netbeheer Nederland pleit voor een zo simpel mogelijke tariefstructuur. Als dat met één tijdsafhankelijke structuur voor alle netbeheerders kan, dan heeft dat de voorkeur. Als blijkt dat de lokale netsituatie structureel afwijkt en leidt tot verkeerde netprikkels dan wensen de netbeheerders de mogelijkheid te hebben om de structuur aan te passen naar de lokale situatie. Bijvoorbeeld in een (net)gebied met veel zonopwek zal de invoedingspiek zich met name overdag voordoen, terwijl een gebied met veel windparken of warmtekrachtkoppelingen een heel ander profiel kan laten zien.

Vestigingskeuze invoeders

Netbeheer Nederland pleit er niet voor het invoedingstarief als prikkel te gebruiken voor de vestigingskeuze. De primaire prikkel tot locatievestiging moet komen uit een breder maatschappelijke afweging waarbij de leefomgeving, energieplanologie en andere factoren worden meegenomen. Een tariefprikkel is daarbij te beperkt en weegt niet op tegen andere factoren om de vestigingskeuze wezenlijk te beïnvloeden.

Europees speelveld

Netbeheerders in heel Europa staan voor de grote opgave om de energietransitie mogelijk te maken. Tot 2030 zal er ruim 500 miljard euro geïnvesteerd moeten worden in de Europese elektriciteitsnetten. Tariefinkomsten zijn voor netbeheerders de belangrijkste vorm van inkomsten om investeringen te dekken. Tussen lidstaten bestaan er verschillen in de tariefsystematiek, die het Europese gelijke speelveld onder druk zetten.

Overheden en toezichthouders hebben bekeken in welke mate harmonisering van transmissie transporttarieven voor invoeders mogelijk is. EU-verordening 838/2010 stelt dat het gemiddelde transporttarief voor invoeding voor het gros van de lidstaten over een heel jaar gezien maximaal 0,50 EUR/MWh mag zijn⁶. In de berekening van dit maximum worden de kosten voor de aansluiting, kosten voor systeemdiensten, oplossen transportbeperkingen, blindvermogencompensatie en kosten voor netverliezen buiten beschouwing gelaten. Dit is een gemiddeld tarief, het tarief mag hoger uitvallen gedurende bepaalde tijdsblokken of voor individuele invoeders.

Netbeheer Nederland streeft naar een tariefsystematiek waarbij een invoedingstarief onderdeel is van elk tariefstelsel in de EU en daarmee een gelijk speelveld in Europa borgt. De Nederlandse elektriciteitsmarkt is immers nauw verbonden met de

elektriciteitsmarkten van omliggende landen en via hen met de rest van Europa. Nationale maatregelen hebben daarmee effect op de concurrentiepositie van invoeders ten opzichte van invoeders in andere lidstaten. In de EU is het invoedingstarief al in verschillende landen ingevoerd (zie kaart hiernaast). Het tarief neemt diverse vormen aan op zowel TSO- als DSO-niveau. Ook zijn er binnen Europa meerdere landen aan het verkennen om het tarief uit te breiden of te introduceren.

Het huidige plafond van 0,5 EUR/MWh voor een invoedingstarief is wat Netbeheer Nederland betreft een remmende factor om met een invoedingstarief een effectieve en efficiënte prikkel te geven. Netbeheer Nederland streeft naar een Europese invoering van een invoedingstarief waarbij Europese regelgeving wordt gewijzigd naar een minimale vloerprijs om het gelijke speelveld op Europees niveau verbeteren.

Invoedingstarief in de EU⁷

6. <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:250:0005:0011:EN:PDF>

7. Report on Electricity Transmission and Distribution Tariff Methodologies in Europe, ACER, January 2023

Aandachtspunten

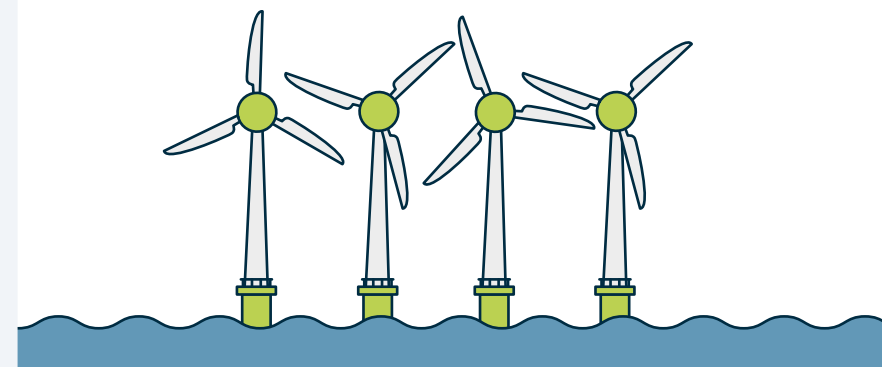
Bij introductie van een invoedingstarief zijn klanten die hun aansluiting in twee richtingen gebruiken blootgesteld aan zowel een tarief voor invoeding als afname. Netbheer Nederland onderschrijft het punt van ACER dat hierbij zowel rekening moet worden gehouden met de invoeding als de afname van het net, maar dat tegelijkertijd de dubbele toerekening van kosten moet worden voorkomen⁸. Daarom is dit een groep waarvan de impact van een invoedingstarief transparant en kostenreflectief moet zijn voordat kan worden overgegaan tot implementatie.

De introductie van een invoedingstarief leidt tot hogere nettarieven voor invoeders. Een aanzienlijk deel van invoeders van duurzame elektriciteit komt in aanmerking voor een (SDE++) subsidie. Een invoedingstarief kan daarom leiden tot de situatie waarin hogere subsidiebedragen nodig zijn om de business case van duurzame opwek-projecten rond te krijgen.

Het is aannemelijk dat de kosten van een invoedingstarief in Nederland door producenten deels doorgerekend worden in de elektriciteitsprijs. Dit kan resulteren in een verhoging van de Nederlands elektriciteitsprijs in vergelijking tot het buitenland, afhankelijk van de tariefdrager en de omstandigheden van de elektriciteitsmarkt. CE Delft beschrijft in een haar recent gepubliceerde onderzoek dat door een herstel van de markt en eventuele compensatie van kosten in SDE++ een nieuw markt-equilibrium kan ontstaan, wat kan resulteren in een beperkt hogere elektriciteitsprijs. Ook hiervoor geldt dat introductie van een Europese verplichting tot een invoedingstarief tot de minste verstoring van de markt leidt.

Vervolgstappen

In deze position paper heeft Netbheer Nederland de voordelen maar ook de aandachtspunten belicht van het introduceren van een invoedingstarief. Netbheer Nederland ondersteunt het initiatief en heeft beschreven welke variant de voorkeur geniet. Netbheer Nederland ziet nog meerdere onderzoeksrichtingen waarbij de impact op zowel het systeem als de klanten nader bekeken dienen te worden. Netbheer Nederland kijkt er naar uit om samen met haar stakeholders het invoedingstarief verder vorm te geven.

8. https://www.acer.europa.eu/sites/default/files/documents/Publications/ACER_electricity_network_tariff_report.pdf (rn. 145a)

9. <https://www.acm.nl/nl/publicaties/onderzoek-ce-delft-invoedingstarief-elektriciteit>